

Мосієнко О. В.

Кафедра англійської філології та перекладу ім. проф. Д. І. Квеселевича

10.1

10.6

mosiyenko@rambler.ru

Стаття присвячена дослідженню квантифікативних номінативно-референційних одиниць в американських газетних текстах новин. Виокремлено структурно-семантичні моделі зазначених одиниць, які відбивають послідовність сенсомоторної взаємодії людини з навколишнім середовищем.

Ключові слова: газетний текст, квантифікатор, квантифікативна номінативно-референційна одиниця, медіа дискурс, неозначена номінативно-референційна одиниця, референт, структурно-семантична модель.

Наукові записки. – Вип. 129. – Серія філологічні науки (мовознавство) – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – С. 77-81.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТА СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ КВАНТИФІКАТИВНИХ НОМІНАТИВНО-РЕФЕРЕНЦІЙНИХ ОДИНИЦЬ У ГАЗЕТНИХ ТЕКСТАХ

Олена Мосієнко (Житомир, Україна)

Стаття присвячена дослідженню квантифікативних номінативно-референційних одиниць в американських газетних текстах новин. Виокремлено структурно-семантичні моделі зазначених одиниць, які відбивають послідовність сенсомоторної взаємодії людини з навколишнім середовищем.

Ключові слова: газетний текст, квантифікатор, квантифікативна номінативно-референційна одиниця, медіа дискурс, неозначена номінативно-референційна одиниця, референт, структурно-семантична модель.

The article deals with quantifying nominative-referring units in American newspaper articles. These units are built according to structural and semantic patterns capturing the order of human sensori-motor interaction with the environment.

Key words: newspaper article, quantifier, quantifying nominative-referring unit, media discourse, indefinite nominative-referring unit, referent, structural and semantic pattern.

Комунікативно-дискурсивний вектор сучасної лінгвістичної науки зосереджує свій інтерес на вивченні особливостей використання мовних одиниць у різноманітних дискурсах. Внаслідок стрімкого розвитку інформаційних технологій та процесів глобалізації інтенсивного вивчення набув медіа дискурс та його різновиди, які покликані привернути увагу, поінформувати та вплинути на аудиторію [7: 64-65; 9: 13-15; 12: 94-95].

Однією з умов успішності текстів новин, як різновиду медіа-текстів, є використання номінативно-референційних одиниць (далі НРО), які реконструюють референти у різних перспективах: надситуативній, ситуативній і безпосередній [11: 9]. Референти і відношення, характерні для будь-якої ситуації, відображаються безартиклевіми власними назвами. Внутрішня, або ситуативна, перспектива представлення об'єктів встановлюється означеними НРО, а зв'язки між референтами відображаються реляційними НРО, утвореними сполученням іменників із власними назвами у родовому відмінку або присвійними займенниками. Безпосередня репрезентація референтів стосовно компонентів ситуації забезпечується вказівними НРО. Представлення об'єктів з позиції учасників подій забезпечується неозначеними і квантифікативними НРО. У цьому зв'язку **актуальним** є детальне вивчення функціонування квантифікативних НРО, які відображають кількісні властивості референтів із точки зору стороннього спостерігача – автора або учасника події, які у газетному дискурсі виступають джерелом інформації. **Метою** цієї розвідки є вивчення структурно-функціональних особливостей квантифікативних НРО у газетних текстах новин. **Об'єкт** дослідження становлять структурно-семантичні моделі досліджуваних одиниць.

Квантифікативні номінативно-референційні одиниці утворюються в результаті поєднання іменника або іменної фрази з квантифікаторами, які поділяються на ті, що вживаються з іменником в однині (*one*, всі порядкові числівники, займенники *each, either, neither, little, less, least*), у множині (всі кількісні числівники, крім *one*, а також займенники *both, several, many, much, few, a few, a number of, a pair of*), з іменником в однині, якщо він незлічуваний, або тільки з формою множини, якщо іменник злічуваний (*some, any, more, most, enough, a lot of, plenty of, a great/good deal of*). *Each, every, some, any, (n)either, enough* є одночасно детермінативами і квантифікаторами [1: 60-61]. Порядкові й кількісні числівники, так само як і

вказівні займенники, виконують функцію виділення референтів [8: 162-164; 10: 59-63].

Квантифікатори вказують на кількість предметів у межах поля зору [1: 60; 14: 32; 15: 182-183] та є засобами відображення відношень „множина-елемент” [6: 42; 13: 160-164] і „частина-ціле”, яке покладене в основу формування абстрактного поняття кількості [4: 6-7; 5: 5]. За ступенем узагальнення кількісних значень, квантифікатори передають поняття як дискретної так і недискретної кількості, не вказуючи на точне число референтів, а позначають „розмиті” межі кількісного параметру. Основним призначенням квантифікативних НРО у газетних текстах є кількісне уточнення референтів із позиції стороннього спостерігача [8: 162-167].

Квантифікатор *one* може позначати одиничність, відокремленість, неоднаковість, відмінність від усіх інших (*others*), протиставленість усім (*all*), виділеність із класу, але водночас може вказувати на вищий ступінь цілісності і неподільної єдності, соціальну та особистісну вибірковість. Неозначений артикль з порядковим числівником позначає об’єкт, який не виділяється з послідовності за допомогою контексту [2: 80-83]. На протиставленні близької й віддаленої перспективи сприйняття ґрунтується вживання неозначеного артикля і числівника *one*, який на відміну від першого, не тільки співвідносить об’єкт із межами поля зору, а й додатково вказує на його місце в межах однієї концептосфери.

Квантифікативні іменні фрази, поєднуючись із дієсловами, які імплікують сприйняття, представляють референт як такий, що існує або характеризується певною властивістю, напр., *One boy, appearing to be no more than 8, had his jaw blown off* [The Washington Times 26.05.13]. У наведеному прикладі квантифікативна НРО *one boy* виконує дискретизаційну функцію, яка полягає у виокремленні одного референта з поміж йому подібних або з групи, і зображує невідомого хлопчика як одного з дітей, які загинули під час чергової атаки у Сирії.

НРО з квантифікатором *one* використовується як складова адресного імені з метою акцентування одиницності референта, напр., *She (Heather Wilson) still has one opponent, Las Cruces businessman and twice-losing congressional candidate Greg Sowards, but she is expected to win the primary easily* [The Washington Times 24.05.13]. Квантифікативна фраза *one opponent* у складі адресного імені *one opponent, Las Cruces businessman and twice-losing congressional candidate Greg Sowards* репрезентує Грега Совардса як єдиного опонента Хізер Вільсон на попередніх виборах.

Квантифікативні фрази з *one* та *another* у межах одного висловлення диференціюють і протиставляють учасників подій, напр., *On Saturday, one minister said, “Sudan and South Sudan have reached a final agreement on fees to transport South Sudan’s oil through Sudanese territories,” while another member of the Sudanese negotiating team stated that the deal “does not fulfill the ambitions of both sides” and that it would be put into effect only after security arrangements were worked out* [The New York Times 08.05.13]. Квантифікативна НРО *one minister* виділяє одного з міністрів, якому протиставляється інший учасник подій, представлений квантифікативною фразою *another member*. Обидва учасники переговорів виступають джерелами суперечливої інформації. Квантифікативні фрази у наведеному фрагменті акцентують відношення контрасту.

Поєднання іменника з квантифікатором *one* використовується у газетних текстах з метою збереження анонімності особи як джерела інформації, що подається, напр., *According to one person with knowledge of the talks, South Sudan had agreed to pay about \$10 per barrel, which would still be a relatively low amount and very favorable to the South* [The New York Times 08.05.13]. Квантифікативна НРО *one person* зображає учасника подій, який розповідає про результати переговорів у Судані, залишаючись невідомим читацькій аудиторії.

Квантифікативні одиниці у складі неозначених фраз відображають темпоральні характеристики референтів, зокрема, рік події, напр., *Examples*

abound of other death sentences set aside. They include William Kreutzer Jr., who killed one soldier and wounded 18 others in a 1995 shooting spree at Fort Bragg, N.C. [The Washington Times 3.08.2013] або тривалість, напр., Florida Assistant State's Attorney Greg Schiller of the Palm Beach County Sexual Predator Enforcement Unit, who secured a 25-year prison sentence for a sexual predator and worked to change Florida law to make intentional viewing of child pornography a crime [The Washington Times 23.05.2012]. У наведених висловленнях неозначена фраза *a 1995 shooting spree* позначає стрілянину, яка відбулася у 1995 році у Форт Бреґг – одній з головних військових баз США, а словосполучення *a 25-year prison sentence* акцентує увагу на тривалості терміну ув'язнення.

До специфічних структурно-семантичних моделей побудови квантифікативних фраз у газетних текстах належать інтегральна, конкретизуюча, градуальна й апроксимаційна.

Інтегральна модель відбиває поєднання іменника з квантифікатором *all*, який репрезентує референт як ціле або зображає предмет як такий, що складається з кількох частин внаслідок віддалення [3: 9], напр., *In an effort to broaden his support, Morsi met with public figures and political groups on Saturday, and tried to present himself as the candidate for all Egyptians* [The Washington Times 26.05.2013]. У наведеному прикладі квантифікативна фраза *all Egyptians* об'єднує усіх громадян Єгипту, репрезентуючи їх як групу потенційних виборців не залежно від політичних уподобань.

Конкретизуюча модель відображає структуру квантифікативних фраз, які позначають конкретну кількість референтів за рахунок числівників, напр., *A Syrian military offensive on Sunday left 33 people dead in and around the restive town of Hama, with seven children among the latest victims, the Syrian Observatory for Human Rights said* [The Washington Times 27.05.2012]. У наведеному реченні квантифікативні НРО *33 people* та *seven children* репрезентують точне число дорослих та дітей, які загинули у сирійському місті Хама.

Градуальна модель відбиває сполучення числівників з іменними фразами, які співвідносять референти з кількісною шкалою. На відміну від означених фраз із числівниками, що здійснюють функцію виокремлення, неозначені словосполучення з числівниками характеризують референти з позиції стороннього спостерігача, співвідносячи їх з різними видами кількісних шкал: темпоральною, напр., *Will 2016 GOP nominee be a fresh upstart or a 2012 redux candidate?* [The Washington Times 7.07.2013]; витрат/прибутків, напр., *The misdemeanor crime is punishable in Virginia by up to a year in jail and a \$2,500 fine* [The Washington Times 30.10.2013]; відсотків, напр., *The government received 912 million GM shares, or a 60.8 percent stake, in exchange for a \$49.5 billion bailout during the financial crisis in 2008 and 2009. It recovered \$39 billion of the money, meaning taxpayers came up more than \$10 billion short* [The Washington Times 9.12.2013]. У наведених прикладах фраза *a 2012 redux candidate* співвідносить учасника подій з темпоральною шкалою, позначаючи кандидата, який може повернутися і знову брати участь у виборах від Республіканської партії; словосполучення *a \$2,500 fine* акцентує увагу на сумі штрафу, який сплачується за незначне правопорушення, а квантифікативна НРО *a 60.8 percent stake* репрезентує частку акцій, яку отримав уряд США від компанії Дженерал Моторс, надавши їй допомогу у розмірі 49,5 мільярдів під час фінансової кризи у 2008 і 2009 роках.

Модель апроксимації відбиває структуру іменних фраз із квантифікаторами *several* і *some*, що виокремлюють учасників подій, точна кількість яких невідома, оскільки увага читача зосереджена на події або ситуації, а не на них самих, напр., *While several lawmakers are calling for deeper U.S. engagement in the conflict, at least one prominent Republican member of the House came out firmly Wednesday against too-eagerly supporting Syria's opposition rebels*. Квантифікативна фраза *several lawmakers* позначає невизначену кількість конгресменів, які наполягають на більш серйозній участі США у вирішенні конфлікту в Сирії. Використання цієї НРО має на

меті виокремлення на фоні позначених нею референтів іншого учасника подій, представленого квантифікативною фразою *one prominent Republican member*, який виступає проти підтримки повстанців [The Washington Times 20.03.2013].

Таким чином, структурно-семантичні моделі квантифікативних фраз у газетних текстах новин включають інтегральну, конкретизуючу, градуальну й апроксимаційну. За інтегральної моделі квантифікативні фрази репрезентують референти, об'єднані внаслідок певних обставин. Конкретизуюча модель відбиває структуру квантифікативних фраз на позначення точної кількості референтів за рахунок числівників. Градуальна модель відображає структуру іменних фраз із числівниками, що співвідносять референти з темпоральною, ціною й відсотковою шкалами. Апроксимаційна модель відтворює будову словосполучень із квантифікаторами для представлення приблизної кількості референтів. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у вивченні маніпулятивного потенціалу квантифікативних НРО в новинних і аналітичних текстах політичної тематики.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бархударов Л. С. Структура простого предложения современного английского языка / Л. С. Бархударов. – М. : Высшая школа, 1966. – 198 с.
2. Берри Р. Детерминативы и квантификаторы. Справочник по английскому языку / Р. Берри. – М. : АСТ Астрель, 2004. – 221 с.
3. Булыгина Т. В. Механизмы квантификации в русском языке и семантика количественной оценки / Т. В. Булыгина, А. Д. Шмелев // Логический анализ языка. Референция и проблемы текстообразования. – М. : Индрик, 1998. – С. 5–18.
4. Гайломазова Е. С. Квантификация объектов и фактов: когнитивно-семантические и дискурсивно-прагматические характеристики : автореф. дис. на соискание уч. степени доктора. филол. наук : спец. 10.02.19 „Теория языка” / Е. С. Гайломазова. – Волгоград, 2012. – 34 с.
5. Грачова І. Є. Становлення класу слів-квантифікаторів в англійській мові (VII–VII ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / І. Є. Грачова. – К., 2007. – 20 с.

6. Драгилина-Чёрная Е. Г. Логика и онтология обобщенной квантификации / Е. Г. Драгилина-Чёрная // Логический анализ языка. Квантификативный аспект языка / отв. ред. Н. Д. Арутюнова. – М. : Индрик, 2005. – С. 36–43.
7. Елистратов В. С. О «медиевизме» современной рекламы / В.С. Елистратов // Вестник МГУ. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2004. – № 1. – С. 64-71.
8. Каламаж М. А. Числівник : екстралінгвістичні та лінгвістичні характеристики / М. А. Каламаж // Проблеми семантики, прагматики і когнітивної лінгвістики / відп. ред. Н. М. Корбозерова. – К. : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2007. – Вип. 11. – С. 160–168.
9. Кожемякин Е. А. Массовая коммуникация и медиадискурс: к методологии исследования / Е. А. Кожемякин // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия “Гуманитарные науки”. – 2010. – № 2 (73). – Вип. 11. – С. 13–21.
10. Колесник Н. В. К вопросу о категории числа в английском и русском языках / Н. В. Колесник // Язык, сознание, коммуникация. – 2001. – Вип. 16. – С. 59–65.
11. Потапенко С. І. Дискурс англомовної преси: лінгвокогнітивний і мотиваційний підходи / С. І. Потапенко // Сучасна англомовна публіцистика: лінгвістичний вимір монографія / А. Е. Левицький, С. І. Потапенко, А. О. Худолій та ін.; за заг. ред. А. Е. Левицького, С. І. Потапенка. – Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2010. – С. 6–20.
12. Потапенко С. И. Сопоставительная медиалингвистика: контрастивное изучение средств ориентирования адресата в СМИ/ С. И. Потапенко // Вестник МГУ. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2013. – № 1. – С. 94–102.
13. Barwise J. Generalized quantifiers and natural language / J. Barwise, R. Cooper // Linguistics and Philosophy. – 1981. – Vol. 4, № 2. – P. 159–219.
14. Berry R. Determiners a class apart / R. Berry // English Today. – 1993. – Vol. 14, № 1. – P. 27–34.
15. Chierchia G. Questions with quantifiers / G. Chierchia // Natural Language Semantics. – 1992. – Vol. 1, № 2. – P. 181–234.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. The New York Times 8.05.2012. Режим доступу : http://www.nytimes.com/2012/08/05/world/africa/two-sudans-reach-deal-on-fees-for-oil-pipelines.html?_r=1&ref=world
2. The Washington Times 4.05.2013. Режим доступу : <http://www.washingtontimes.com/news/politics/?page=3>

3. The Washington Times 26.05.2013. Режим доступа : <http://www.washingtontimes.com/news/2012/may/26/ex-mubarak-pm-praises-glorious-egyptian-uprising/>
4. The Washington Times 26.05.2013. Режим доступа : <http://www.washingtontimes.com/news/2012/may/26/un-32-children-60-adults-killed-syria-attack/>
5. The Washington Times 7.07.2013. Режим доступа : <http://www.washingtontimes.com/news/2013/jul/7/will-2016-gop-nominee-be-a-fresh-upstart-or-a-2012/?page=all>
6. The Washington Times 9.12.2013. Режим доступа : <http://www.washingtontimes.com/news/2013/dec/9/government-sells-remaining-stake-gm-loses-105b/>
7. The Washington Times 8.05.2012. Режим доступа : <http://www.washingtontimes.com/news/2013/oct/30/fairfax-police-say-serial-peeper-could-be-tied-300/>
8. The Washington Times 20.03.2013. Режим доступа : <http://www.washingtontimes.com/news/2013/mar/20/house-lawmakers-split-over-us-involvement-syria/?page=all>
9. The Washington Times 23.05.2013. Режим доступа : <http://www.washingtontimes.com/news/2012/may/23/justice-honors-five-for-efforts-to-rescue-missing-/>
10. The Washington Times 3.08.2013. Режим доступа : <http://www.washingtontimes.com/news/2013/aug/3/fort-hood-trial-set-open-after-lengthy-delays/?page=all>